

Domáci glasovi

Štev. 236

Lienz, sobota 9. novembra 1946

Leto 2.

SKRIVNA POGAJANJA ZA TRST

TRST ITALIJI - GORICO JUGOSLAVIJI? Tržaško vprašanje, kakor tudi vse primorsko vprašanje, zdaj skušajo reševati v dveh smereh. Na eni strani prihajajo poročila, da se je jugoslovanski zun. minister Simič skrivaj pogajal z amer. zun. min. Byrnesom v New Yorku. Teh pogajanj se je udeleževal tudi jugoslovanski poslanik v Washingtonu Sava Kōsanovič. Prizadevali so si, da bi našli kompromisno rešitev tržaškega vprašanja.

Kakor poročajo, bi bila Jugoslavija pripravljena v mejnem vprašanju v marsičem popustiti. Poročila o tem niso čisto jasna. Eno poročilo pravi, da bi bila Jugoslavija pripravljena Kanalsko dolino na Koroškem in severni del Istre prepustiti Italiji. Listi nagašajo, da je Simič, ko je oznanil to koncesijo, našel, da je prav od tod Italija 1941 napadla Jugoslavijo. Drugo poročilo pa je drugače sestavljeno in bi imelo tudi docela drugačen pomēn. V tem drugem poročilu je namreč rečeno, da je Simič v imenu jugoslovanske vlade izjavil, da se Jugoslavija odreka Kanalski dolini in delu Istre, če se to ozemlje priključi k tržaškemu ozemlju. Po tem predlogu bi bilo tržaško ozemlje zelo povešano, in bi obsegalo vse sporno ozemlje. Kakor se zdi, ta pogajanja v New Yorku še niso končana in se bodo baje še nadaljevala.

Na drugi strani pa so bila več ali manj neposredna pogajanja med jugosl. vlado in Rimom, pri čemer je posredoval voditelj komunistične stranke v Italiji Palmiro Togliatti. O vsebini teh pogajanj seveda ne moremo vedeti več, kakor le toliko, kolikor se je prizadetim udeležencem zdelo potrebno objaviti. Uradno glasilo italijanske komunistične partije "Unita" je 7. novembra prineslo intervju s Togliattijem, ki se je bil 6. nov. vrnil iz Belgrade v Rim. Togliatti je v svojem glasilu objavil, da je imel z maršalom Titom daljši pogovor o tržaškem vprašanju, pri čemer je Tito izjavil, da Jugoslavija pristaja na to, da Trst pripade k Italiji. Kakor nadalje razlaga Togliatti v svojem glasilu, je Tito v pogovoru tudi omenil, da Jugoslavija zahteva nekaj mest, v katerih po večini prebivajo Slovani. Edini pogoj, ki ga je Tito glede Trsta stavil, je bil ta, da bi moral Trst v okviru italijanske republike dobiti avtonomni statut na demokratični podlagi. Nadalje je Togliatti objavil dobesedno Titovo izjavo:

"Če Trst ostane v državni zvezi z Italijo, bi morala Italija pristati na to, da pripade Jugoslaviji mesto Gorica s svojim pretežno slovenskim prebivalstvom."

Maršal Tito je nato tudi govoril o tem, kakšno stališče bi imeli Italijani, kolikor bi jih ostalo pod Jugoslavijo. Tito je Togliattiju zagotavljal, da bi bile tem Italijanom njihove narodne pravice zajamčene, da bi ostale italijanske šole in da bi Italijani imeli pravico svojo kulturo svobodno razvijati. Končno je Tito pristal, da bi bil pripravljen takoj odpustiti domov vse italijanske vojnne ujetnike, kolikor jih je še v Jugoslaviji. Togliatti je imel 7. t.m. daljši pogovor z italijanskim zun. min. Nennijem. Ko je odhajal, je rekel, da Jugoslavija neli vsa nerešena vprašanja rešiti

obojestransko zadovoljivo ter nikakor ne namerava, da bi brez predmetni spori motili vzajemnost obeh narodov.

Togliattijeva pozajanja s Titom v Belgradu so v italijanski javnosti vzbudila veliko pozornost. Prejšnji min. predsednik Bonomi je izjavil, da je tak korak južoslovanskega državnega po-glavarja dožodek največje važnosti. Vendar bodo konservativni ita-lijanski krogi previdno čakali. Zunanji minister Nenni je rekel, da je ta Titova ponudba odprla novo pot za neposredna pozajanja med obema državama. O tej ponudbi je takoj razpravljala tudi seja mini-strskega sveta. O tej seji pa je bilo izdano poročilo, katero se v listih tako-le glasi:

"Italijanski ministrski svet uradno objavlja, da je odklonil ponudbo maršala Tita, izročeno po komunističnem voditelju Togliattiju, naj bi Italija dobila Trst v zameno za Gorico.

S PESTJO PO MIZI

V kakem ozračju zdaj v New Yorku zboruje skupščina Združenih narodov in njene komisije, nam najbolj nazorno kaže to-le po-ročilo iz seje političnega odbora UNO dne 6. t.m. Na dnevnem redu je bilo poročilo o sprejemu Švedske, Afganistana in Islandije v Orga-nizacijo Združenih Narodov. Treba je bilo le skleniti kratko pripo-ročilo na predsedstvo UNO. Argentina je predlagala malenkostno spre-membo v besedilu tistega priporočila, kar je bil sam po sebi čisto malenkostni predlog.

Tisti seji pa je predsedoval zastopnik Ukrajine Manu-ilski, ki je izjavil, da je argentinski predlog v nasprotju s karto Združenih Narodov, zaradi česar ga ne more dati na Glasovanje. Dejal je, da je ta predlog "tako bistvene važnosti", da bi ga morala dovoli-ti le dve tretjinska večina. Zdaj so vstali vsi člani odbora, ki so drug za drugim prihajali k predsedniku ter mu pojasnjevali, da se moti. Celo poljski zastopnik je prišel k predsedniku Manuilskemu ter ga skušal pogovoriti, naj ne bo trmast, ker je vsa zadeva le ma-lenkostna. Pa vse ni nič pomagalo.

Naenkrat vstane zastopnik Združenih držav senator Tom Connally, ki je udaril s pestjo po mizi in na ves glas zaklical:

"Predsednik je le sluha odborov, ne pa njegov diktator! Zdaj bomo glasovali, kdo ima prav, in sicer takoj zdajle, ne pa še-le potem, ko bi morali poslušati še kakih 10 govorov! To je demokra-tičen odbor! Jaz bi vas rad poučil, kakšno je naše demokratsko ravnanje!" Šele po teh ostrih besedah je Manuilski odnehal, nakar je odbor glasoval, kdo je imel prav. In zastopniki 46. držav so gla-sovali zoper Mañuilskega, med njimi celo poljski zastopnik. Zanj so bili le štirje glasovi, in češki zastopnik se je vzdržal glasovanja.

Zdaj bi človek mislil, da so nadaljevali delo. Pa ga niso. O predlogu Argentine niso zdaj več govorili, marveč so se razšli. Za en dan se je zadeva le zavlekla.

Pomen ameriških volitev

Velika republikanska zmaga v Ameriki je gotovo presenetila ves svet, čeprav smo lahko pričakovali, da bo demokratska stranka po 10 letnem vladanju toliko izrabljena, da bo še le nazadovala, marveč skoro gotovo tudi izročila potrebno večino v kongresu. Da pa bo izgubila v toliki meri in sicer v kongresu in senatu, tega nihče ni pričakoval. Ameriški volivci so se s tem izrekli za republikansko stranko in njen program.

Če verimo o pomenu teh volitev, ne smemo imeti pred očmi zgolj sedanje zunanje politike, v kateri sta obe veliki ameriški stranki doslej v glavnem precej sočlaščali, marveč moramo upoštevati zlasti gospodarsko socialni program republikanske stranke, ki je docela nasproten Rooseveltovemu demokratskemu programu, zlasti pa še nasproten radikalnim nameram odstopivšega demokratskega ministra Wallaceja. Ta veliki notranji preobrat v gospodarskih in socialnih smernicah Amerike, bo brez dvoma imel svoje velike posledice tudi v zunanjem svetu. Program republikanske stranke zahteva predvsem izvedbo raznih gospodarskih reform, kakor n.pr.:

Takoj naj se odštranijo vsa zakonska določila, ki državi dopuščajo, da izvršuje nad gospodarstvom svoje nadzorstvo. Takoj naj se odpravi sistem najvišjih cen, zlasti za živež in druge potrebnosti. Ostane naj izjemno v veljavi samo še stanovanjska zaščita in zaščita najemščine. Važna je točka, ki zahteva spremembo določil, katera so doslej delavskim strokovnim organizacijam dajala velike pravice v mezdnih bojih in stávkah.

Če torej na polju domačega gospodarstva republikanska stranka odklanja vsako nadzorstvo od strani države in podsevanje v gospodarske procese, pa na drugi strani z vso odločnostjo zahteva najstrožjo kontrolo nad zunanjo trgovino, da se tako domači trg obvaruje pomanjkanja ter prepreči škodljivi preveliki izvoz.

Delavske strokovne organizacije se dobro zavedajo, kaj pomeni republikanska zmagá na tem polju. Voditelj strokovne zveze CJO je izjavil: "Zmagá republikanske stranke pri teh volitvah pomeni za nas udarec, ki pa je začasen. Po volitvah bomo svoj boj za Rooseveltov program še ognjevitjeje nadaljevali."

Kako zares misli republikanska stranka svoj program proti sodobnim totalitarnim nameram izvajati, je najbolj razvidno iz Hooverjeve izjave, ki smo jo že včeraj priobčili. To je odkrita bojna napoved vsakemu načrtnemu gospodarstvu, ki republikanci zanj delajo odčevorne komuniste. Včeraj smo priobčili izjavo novega newyorškega guvernerja Deweja, ki utegne postati prihodnji republikanski kandidat za predsednika. Danes imamo v rokah njegovo popolnejšo izjavo, ki se takole glasi: "Hočemo vlado, ki bo imela srce in glavo, ki bo znala biti hkrati napredna in konservativna, ki bo znala podpirati socialna stremljenja, ne da bi pri tem nadzirala zasebno življenje državljanov."

Še bolj značilne so besede, ki jih je izrekel predsednik republikanskega strankarskega odbora Reece, ki je predsedniku Trumanu v imenu republikancev ponudil roko za sodelovanje do predsedniških volitev, nakar je dejal:

"Prevratni in radikalni elementi, ki so se znali vtihotapiti v važne in vplivne službe, morajo biti iztrebljeni in za vse čase onemočeni. Vsi vemo, da smo mi vsi, razen teh radikalnih elementov, lojalni Amerikanči. Teh ljudi pa ni bilo sram, da ne bi bili v zadnjih dneh volivnega boja blatili usheda Združenih držav s podlo volivno propaganda."

Te ostre besede na račun radikalnih elementov se nanašajo na komuniste in na tiste, kakor je našlašal drug republikanski govornik, ki so svoja gesla sprejemali iz Moskve. V tem pa je tudi zunanje politični pomen teh volitev.

==

TUJCI NA KOROŠKEM. Listi le razdeljeni: Nemcev iz Nemčije prinašajo uradno naznanilo, da je 5.775, (v taboriščih 1.705), zdaj živi na Koroškem 54.052 tujci Volksdeutscher 10.582 (3.623 v cev (Ausländerien), izmed katerih jih je 19.930 v bežunskih taboriščih), Ožrov 5.042 (2.384), boriščih. Po narodnostih so tako- Poljakov 3.919 (989), Italijanov 1.545 (23), Čehoslovakov 683 (18)

Jugoslovanov 14.230 (6.945), Bolšarov 203 (3), Ukrajinscev 2.778 (1.945), Rusov 2.976 (188), drugih tujcev (2106).

BOJ NA GRŠKO-ALBANSKI MEJI. Vsled nekega incidenta na grško-albanski meji, je oddelek grških vojakov šel pri Konispola čez albansko mejo in prišel streljati na albanske vojaške edinice. (Weltnachrichten).

KAJ LJUBEZEN PRETORE. Iz Detroita v Severni Ameriki poročajo: Mož zelo lepe 22 letne tovarniške delavke Ane Zapala je v vojski oslepel na obe očesi. Ko se je kot popoln slepec zdaj vrnil domov so ga zdravniki pregledali ter izjavili, da bi operacija bilo mogoče doseči, da bi oslepeli Zapala vsaj na eno oko videl, če bi mu mogli v njezovo oko presaditi mrežnico iz očesa zdravega človeka. Mlada žena je takoj žrtvovala svoje oko, da bi njen mož vsaj z enim očesom mogel videti. Delavci tiste tovarne, v kateri ta plemenita ženska dela, pa so zbrali denar za stroške te hude operacije.

SOCIJALISTI ZAPUSTILI ZBOROVANJE STROKOVNE ZVEZE. Hamburški radio poroča, da so socialni demokrati zapustili zborovanje predstavnikov svobodne nemške strokovne zveze v Berlinu. To se je zgodilo takoj po govoru komunističnega predsednika izvršnega odbora zveze Romana Chwaleka, ki je zborovalcem sporočil, da v Sovjetski zvezi ne poznajo prisilnega dela in da bo posebna berlinska deležacija imela priložnost spoznati delovne pogoje v Rusiji.

ZA 30.000 ANGLEŠKIH FUNTOV ponarejenih bankovcev so našli pri nekem Dunajčanu. Zaprlji so na to večjo družbo. V sobi enega izmed obtoženčev so našli tudi več sto kilogramov mesa, slanine in drugega hrane, ki je bil pokraden po angleških vojaških skladiščih. Vso družbo sodi ameriško-britansko sodišče na Dunaju. - V mirni dobi je 30.000 funtov velja-

SAHARSKE REDOVNICE. Od leta 1939 dalje, delujejo v Sahari med nomadskimi Arabci francoske sestre, ki so v ta namen ustanovile poseben red, ki se imenuje "Male Jezusove sestre", družici pa jih kratko imenujejo nomadske sestre v Sahari." Njihov namen je misijonariti in opravljati dela krščanske ljubezni med sahar-skimi Arabci. Njihova obleka je posneta po obleki, kakršne Arabke navadno nosijo.

FRANCOSKI ŽUPANI STAVKAJO. V Departementu Herault v južni Franciji je 112 županov sklenilo, da bodo začeli stavkati, če vlada ne bo ugodila vinočradnikom, ki zahtevajo, da se za nje spremene določi prehranjevalnega ministrstva glade oddaje vina. Če bodo župani stavkali dne 10. novembra, ko bodo na Francoskem volitve, tedaj v teh 112 francoskih občinah ne bo volitev. Župani so namreč zagrozili, da ne bo le počivalo vse delo za volilne priprave, marveč bodo na dan volitev podtavili tudi svoje straže, da volivci ne bodo mogli priti na volišče.

MOJSTRI BESEDE NAJ BODO GLAVNIKI RESNICE. Katoliški tisk in njezove naloge so sedanjemu sv. očetu posebno pri srcu, ker vidi edino možnost rešitve v povrnitvi k večnim resnicam in njihovo neprestano oznanjevanje. Zato po besedah Pija XII. zdaj časnikarji nimajo samo naloge, da obveščajo čitatelje, temveč, da razlagajo dnevne in svetovne dogodke s katoliškega stališča. ("Inf.D." 25. X.1946.)

ZNAČILNO SPREOBURNENJE. Pred kratkim je časopisje objavilo novico, da je bil v Assisiju sprejet v tretji red sv. Frančiška prof. Eugenio Zolli. Kakor se je zdaj izvedelo, je bil profesor Zolli judovski rabin (duhovnik) in kot tak predsednik židovske verske občine v Rimu. Pred nekaj meseci je prestopil v katoliške Cerkev. Od kamenitih Mozesovih tabel k Srcu, ki vori v ljubezni.